

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเลย อย่างยั่งยืน
ผู้วิจัย	ดร.พรกมล ระหาญนอก และ ดร.สมยงค์ สีขาว
คณะ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ปีที่แล้วเสร็จ	พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเลย อย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิต 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณภาพชีวิต และ 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดเลยอย่างยั่งยืน ทำการศึกษาในพื้นที่เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลใช้วิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า

1) รูปแบบการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเลยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกหลานพึ่งพา สามารถแบ่งเบาภาระของลูกหลานเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของครอบครัวได้ มีสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนในวัยเดียวกันเป็นอย่างดี กลุ่มพึ่งพาลูกหลาน ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นภารกิจประจำวันของครอบครัว มีสุขภาพไม่แข็งแรง ทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าบ้านให้ลูกหลานไม่สามารถเดินทางไปไหนมาไหนตามลำพังได้ มีสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนในวัยเดียวกันน้อย กลุ่มพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือค้าขาย หรือรับจ้าง มีสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านน้อย แต่มีสัมพันธภาพกับชุมชนค่อนข้างมาก จากการไปร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่วัดในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา

2) องค์ประกอบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดเลย ด้านครอบครัว ผู้สูงอายุและครอบครัวมีการปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ ร้อยละ 95.50 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร้อยละ 94.50 ด้านสุขภาพ มีความสามารถทางกาย กินอาหาร ชับถ่าย และอาบน้ำแต่งตัวได้เองโดยไม่มีปัญหา ร้อยละ 90.00 ไม่บริโภคอาหารรสจัด อาหารสุกๆ ดิบๆ และอาหารจานด่วนเลย ร้อยละ 63.80 ไม่สูบบุหรี่เลย ร้อยละ 94.30 ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลย ร้อยละ 89.00 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 56.80 ใช้สิทธิ์บัตรทองผู้สูงอายุในการรักษาพยาบาล ร้อยละ 53.80 ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่า 10,001 บาทต่อปี ร้อยละ 39.80 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีพอเพียง ไม่เป็นหนี้ ร้อยละ 61.30 มีรายได้ไม่พอ เพียง แต่ไม่เป็นหนี้ ร้อยละ 18.80 ด้านมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม

ผู้สูงอายุอยู่อาศัยในบ้านที่มีลักษณะมั่นคงถาวร ร้อยละ 95.50 มีที่อยู่อาศัยที่มีความโปร่งสบาย ร้อยละ 88.50 มีน้ำใช้พอเพียงตลอดปี ร้อยละ 99.80 อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ไม่ประสบปัญหาเลย ด้านเสียงดัง ควัน กลิ่น ฝุ่น น้ำเน่าเสีย ขยะ/ของเสีย ยุงและแมลง ร้อยละ 49.00 ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม เมื่อเดือดร้อนจะมีหน่วยงานหรือคนในชุมชนมาช่วยเหลือร้อยละ 91.80

ผู้สูงอายุจังหวัดเลย มีความรู้สึกเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่ามีความพึงพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัย รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย มีความภาคภูมิใจในตนเอง และพึงพอใจกับการได้รับบริการจากโรงพยาบาล สถานีอนามัย สถานบริการสุขภาพ พึงพอใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้สึกไม่ดี เช่น หดหู่ ผิดหวัง วิตกกังวล ซึมเศร้า อยู่ในระดับน้อย

3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดเลยอย่างยั่งยืน มีกระบวนการในการหาแนวทาง คือ ศึกษาบริบทการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดเลยในอดีต และศึกษาชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเลย ที่ประสบผลสำเร็จ มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเลย อย่างยั่งยืน คือ (1) ค้นหาผู้นำของแต่ละชุมชนที่มีจิตอาสา มีความพร้อมในการดำเนินงาน (2) ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มอบหมายภารกิจหน้าที่ตามความพร้อมของแต่ละบุคคล (4) สร้างเครือข่ายกับชุมชนที่มีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และ (6) แสวงหาทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน